

Στα 800, ο αυτοκράτορας Κάρολος ο Μέγας (Καρλομάγνος) ένωσε τα εδάφη των σημερινών Γαλλίας, Γερμανίας, Κάτω Χωρών σε μια αυτοκρατορία. Στα 843, με την συνθήκη του Βερντέν, οι εγγονοί του Καρλομάγνου μοίρασαν της αυτοκρατορία στα τρία. Ο Λουδοβίκος ο Γερμανικός πήρε τα εδάφη που εκτείνονται από τον ποταμό Ρήνο ως τον ποταμό Έλβα κι από την Βόρεια θάλασσα ως τις Άλπεις.

Η διανομή της γης και η δημιουργία του πρώτου γερμανικού βασιλείου ούτε στις εθνότητες βασίστηκε ούτε στη γλώσσα: Έγινε «με το στρέμμα». Ο βασιλιάς ούτε για την ενότητα του κράτους του ενδιαφέρθηκε ούτε για τους πληθυσμούς. Απλά, φρόντισε να αποκτήσει κι άλλα «στρέμματα γης»: Ένα κομμάτι από τη Λορένη και κάποιες επισκοπές. Είδε την επικράτειά του σαν κτηματική περιουσία και σαν τέτοια τη μοίρασε ανάμεσα στους τρεις γιους του, λίγο πριν να πεθάνει, στα 876, αλλά μαζί τους κληροδότησε το χάος και την αναρχία, ενώ οι Νορμανδοί που ανέβαιναν τον Ρήνο δεν συναντούσαν αντίσταση και λεηλατούσαν πόλεις και χωριά. Μέσα από τις μάχες και το αίμα, ξεπρόβαλε η μορφή του Αρνούλφου, νόθου γιου ενός από τα παιδιά του Λουδοβίκου. Στα 887, έγινε αυτός βασιλιάς. Κατάφερε κι ασφάλισε τις δυτικές περιοχές από τους Νορμανδούς. Πέθανε στα δώδεκα χρόνια. Ο γιος του, Λουδοβίκος κι αυτός (899 – 911), είδε τους Μαγυάρους να εισβάλλουν στο βασίλειό του χωρίς να μπορεί να τους αντιμετωπίσει: Από το 900 ως το 909, λεηλάτησαν Βαυαρία, Καρινθία (στην σημερινή Νότια Αυστρία, ανάμεσα στην Ιταλία και τη Σλοβενία), Σαξονία (στη Βόρεια Γερμανία), Θουριγγία (στην Κεντρική Γερμανία) και Αλαμανία (στην περιοχή του Ρήνου).

Οι υπήκοοι διαπίστωσαν στην πράξη ότι ο βασιλιάς τους δεν μπορούσε να τους προστατέψει.

Οι δούκες οργάνωσαν δικούς τους στρατούς για την ασφάλειά τους. Μέσα σε δέκα χρόνια, η φεουδαρχία είχε εδραιωθεί. Με τους φεουδάρχες να αισθάνονται αρκετά ισχυροί ώστε να είναι ανεξάρτητοι από τον βασιλιά, μικροί μονάρχες που έμελλε να μετατρέψουν τους κατοίκους των περιοχών τους σε υποτελείς και κολίγους. Στα 911, ο βασιλιάς τους πέθανε.

Πανίσχυροι οι φεουδάρχες επέβαλαν τις θελήσεις τους: Στο εξής, ο βασιλιάς (αυτοκράτορας από κάποια στιγμή κι έπειτα) θα εκλεγόταν. Με βάση έναν κώδικα τιμής και με κριτήριο και τη σειρά διαδοχής που όμως δεν έπαιζε πια καθοριστικό ρόλο.

Δημιουργήθηκε ένα σώμα επτά εκλεκτόρων. Από αυτούς, οι τέσσερις ήταν δούκες και οι τρεις πρίγκιπες επίσκοποι (έφτασαν τους δέκα μετά από κάποιους αιώνες, έμελλε να καταργηθούν από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη στα 1806). Ήταν ένας πρωτοποριακός θεσμός. Το εκλεκτορικό σώμα αποτελούσαν οι δούκες Βαυαρίας, Σαξονίας, Θουριγγίας και Φραγκονίας καθώς και οι επίσκοποι Μαγεντίας, Τρεβήρων και Κολωνίας.

Αποφάσισαν να κάνουν βασιλιά τους τον Κονράδο Α', δούκα της Φραγκονίας που έφαγε τα οχτώ χρόνια της βασιλείας του (911 – 918) σε διαμάχες με τον δούκα της Σαξονίας, Ερρίκο Α', τον οποίο μάλλον παραδεχόταν καθώς, λίγο πριν να πεθάνει, τον πρότεινε για διάδοχό του. Ο Ερρίκος μοίρασε τον χρόνο του ανάμεσα στο κυνήγι πουλιών και τους πολέμους στα ανατολικά. Έδιωξε τους Σλάβους Βένδες (τους «δυτικούς», Σλοβάκους, Τσέχους κ.λπ.) από τον ποταμό Όντερ. Στα 933, απάλλαξε την Γερμανία από τις επιδρομές των Μαγουάρων. Στα 936, πέθανε αφήνοντας στον θρόνο τον 24χρονο γιο του, Όθωνα Α', τον οποίο οι εκλέκτορες αποδέχτηκαν.

Αφού τους ευχαρίστησε για την τιμή να τον προτιμήσουν, ο Όθωνας Α' παρακάλεσε τους δούκες να παρευρεθούν στη στέψη του στο Ααχεν (Αιξ λα Σαπέλ των Γάλλων, Ακυίσγρανον για τους Βυζαντινούς). Η τελετή ήταν καθ' όλα επίσημη με τον αρχιεπίσκοπο να του φορά το στέμμα και τους δούκες να του αποδίδουν τιμές. Όταν οι δούκες κατάλαβαν ότι έτσι ο νεαρός βασιλιάς έπαυε να είναι του χεριού τους, ήταν αργά. Ο Όθωνας απέκτησε μεγάλη δύναμη. Οι δούκες προσεταιρίστηκαν τον αδελφό του, Ερρίκο, και έστησαν συνωμοσία για να τον ανατρέψουν. Τους ανακάλυψε έγκαιρα. Συγχώρησε τον αδελφό του, ο οποίος έστησε και νέα συνωμοσία. Ο Όθωνας την πρόλαβε κι αυτήν και ξανασυγχώρησε τον αδελφό του, του έδωσε και μερικά φέουδα κι απαλλάχτηκε από τον μπελά.

Σε όλη αυτή την ιστορία, ο Όθωνας χρησιμοποίησε τους επισκόπους, οι οποίοι έμελλε να γίνουν το στήριγμα των μοναρχών στην Γερμανία, όχι μόνο ως σύμβουλοι και διαχειριστές του ιερατείου αλλά, κάποτε, και ως στρατηγοί. Αναζητώντας την εύνοιά του, οι καθολικοί επίσκοποι στη Γερμανία έφτασαν να διορίζονται από τον Όθωνα όπως οι νομάρχες. Έτσι, η Εκκλησία μετατράπηκε σε εθνικό θεσμό κι απομακρύνθηκε από τον πάπα. Κι ο χριστιανισμός έγινε ο ενωτικός κρίκος μεταξύ των υπηκόων του που ανήκαν σε διαφορετικές φυλές, σε ένα ισχυρό κράτος.

Παίρνοντας φόρα, εισέβαλε στη χώρα των Σλάβων Βένδων σε μια προσπάθεια να τους κάνει χριστιανούς με τη βία. Ο ηγεμόνας της Δανίας και οι δούκες της Βοημίας και της Πολωνίας τον αναγνώρισαν μονάρχη τους. Στην Ιταλία, ο νέος μονάρχης, Βερεγγάριος Β', φερόταν πολύ άσχημα στην όμορφη Αδελαΐδα, χήρα του Λοθάριου τον οποίο διαδέχτηκε. Ο Όθωνας έσπευσε στην Ιταλία, παντρεύτηκε την Αδελα

ἰ

δα και κατέστησε τον Βερεγγάριο φεουδάρχη υποτελή του (951). Η ιταλική φεουδαρχία αρνήθηκε να τον αναγνωρίσει. Δεν πρόλαβε να την υποτάξει, καθώς στη Γερμανία ο γιος κι ο γαμπρός του εργάζονταν για να τον ανατρέψουν κι έπρεπε να επιστρέψει έγκαιρα πίσω. Οι συνωμότες συμμάχησαν με τους Μαγυάρους που εισέβαλαν στην Γερμανία. Ο Όθωνας τους τσάκισε (955). Τα γερμανικά σύνορα δεν απειλήθηκαν ξανά όσο ζούσε.

Βάλθηκε να μετατρέψει την άγρια Γερμανία σε πολιτισμένο κράτος. Η αποκατάσταση της τάξης και η καταστολή του εγκλήματος δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του εμπορίου και της βιομηχανίας. Η για την ώρα ενωμένη Γερμανία γνώρισε την ευημερία των ολίγων πλουσίων και αριστοκρατών.

Στην Ιταλία, ο Βερεγγάριος ξανάρχισε τα δικά του. Στα 959, απειλούσε την επικράτεια του πάπα Ιωάννη ΙΒ'. Ο ποντίφικας προσέφυγε στον «καλό χριστιανό», Όθωνα. Όμως κανένας εστεμμένος «καλός χριστιανός» δεν προσφέρει τις υπηρεσίες του χωρίς αντάλλαγμα. Αφού απάλλαξε τον πάπα από τον πονοκέφαλο, μπήκε με τον στρατό του στη Ρώμη. Ειρηνικά. Κι εξίσου ειρηνικά, στέφθηκε από τον Ιωάννη αυτοκράτορας. Αυτόματα, τα γερμανικά δουκάτα κ.λπ., καθώς και οι γερμανικές κτήσεις, συναπετέλεσαν τα εδάφη της Αγίας Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους. Ήταν το 962 κι ένας «μικρός Καρλομάγνος» είχε γεννηθεί.

Γρήγορα, ο πάπας έγινε μπελάς. Ζητούσε την Ραβέννα που ο Όθωνας, αντί να του την δώσει, την είχε εντάξει στην αυτοκρατορία του. Με τα πολλά, ο αυτοκράτορας προκάλεσε σύνοδο των επισκόπων της Ιταλίας. Στις 4 Δεκεμβρίου 963, αποφάνθηκαν ότι ο Ιωάννης ΙΒ' ήταν ένοχος προδοσίας και επέδειξε ανέντιμη συμπεριφορά. Ο πάπας καθαιρέθηκε. Νέος εκλέχτηκε ο Λέων Η'. Συμφώνησε ότι για έναν πάπα ήταν αρκετή επικράτεια το δουκάτο της Ρώμης και τα εδάφη των Σαβίνων (στη μέση της Ιταλίας). Η από εκεί και πάνω Κεντρική και Βόρεια Ιταλία προσαρτήθηκε στην αυτοκρατορία. Στους επόμενους αιώνες, το τεράστιο αυτό κομμάτι της Ιταλικής χερσονήσου αποτελούσε κληρονομιά των αυτοκρατόρων. Από την μεριά τους, οι πάπες είχαν αποκτήσει το δικαίωμα να στέφουν αυτοί τον όποιον όπου αυτοκράτορα. Το προνόμιο ενείχε μεγάλη πολιτική σημασία, αν και πολλές φορές δεν τους ωφέλησε. Ούτε τον Λέοντα ωφέλησε καθώς, λίγο καιρό αργότερα, πέθανε. Τον διαδέχτηκε ο πάπας Ιωάννης ΙΓ'.

Βλέποντας τριγύρω του τους δούκες να ακονίζουν τα ξίφη τους, ο Όθωνας επέβαλε στον νέο πάπα να στέψει συναυτοκράτορα τον γιο του, Όθωνα Β' (967), παρακάμπτοντας έτσι τους εκλέκτορες. Μετά, ζήτησε από τον Ρωμανό Β', αυτοκράτορα του Βυζαντίου, την κόρη του, Θεοφανώ (αδελφή του Βασιλείου Β' του Βουλγαροκτόνου) ως σύζυγο του γιου του (972). Μαζί με την Θεοφανώ, κατέφθασαν στο παλάτι του Όθωνα, στη Σαξονία, πλήθος αυλικοί. Τα ήθη και τα έθιμα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, της Κωνσταντινούπολης ειδικότερα, εισήχθησαν στη Γερμανία πανηγυρικά. Την επόμενη του γάμου χρονιά (973), ο Όθωνας Α' πέθανε.

Ο Όθωνας Β' κατανάλωσε τα μόλις δέκα χρόνια της βασιλείας του, προσπαθώντας μάταια να προσαρτήσει στο στέμμα την Νότια Ιταλία. Ο Όθωνας Γ' που τον διαδέχτηκε στα 983, ήταν μόλις τριών χρόνων. Η Ιταλίδα γιαγιά, Αδελαΐδα, και η Ελληνίδα μαμά, Θεοφανώ, ανέλαβαν την αντιβασιλεία. Ο βυζαντινός και ο (μεταρωμαϊκός) ιταλικός πολιτισμός βρήκαν έδαφος να αναπτυχθούν στη Γερμανία και να δημιουργήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε να ανθίσουν εκεί τα γράμματα και οι τέχνες.

Ο Όθωνας Γ' ανακηρύχθηκε ενήλικος στα 16 του (το 996). Θέλησε να μεταφέρει την πρωτεύουσά του στη Ρώμη. Σχεδίαζε να δημιουργήσει μια απέραντη ρωμαϊκή αυτοκρατορία, την οποία θα διαφέντευαν ταυτόχρονα ο αυτοκράτορας και ο πάπας. Οι κάτοικοι της Ιταλίας όμως, είδαν στην κίνηση αυτή μια προσπάθεια να τους καθίσει στο σβέρκο γερμανοβυζαντινή αυτοκρατορία. Με αρχηγό κάποιον Κρεσέντιο, δημιούργησαν την Ρωμαϊκή Δημοκρατία. Ο Όθωνας έσπευσε να την καταλύσει. Ο Κρεσέντιος αποκεφαλίστηκε. Στα 999, ο Όθωνας τοποθέτησε πάπα ένα φίλο του ιεράρχη. Στα 1002, ερωτεύτηκε. Μόνο που η αγαπημένη του ήταν η χήρα του Κρεσέντιου. Σε πρώτη ευκαιρία, τον δηλητηρίασε. Ήταν μόλις 22 χρόνων.

(protagon.gr, 17.2.2025)